

גילוי על סיכונים גלומים בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים אחרים

ניירות ערך ומכשירים פיננסיים אחרים כרוכים ברמות שונות של חשיפה לסיכון.

על משקיע פוטנציאלי המבקש להתקשר בעסקה בניירות ערך או במכשיר פיננסי אחר ("משקיע"), לשקול היטב, את הסיכונים לפני ביצוע כל עסקה. בנוסף, על משקיע להבין היטב את טיב העסקות ואת תנאיהן. על משקיע לשקול היטב, לפני ביצוע כל עסקה, אם העסקה מתאימה למטרתו, לניסיונו, למשאבים המימוניים והתפעוליים העומדים לרשותו, ולנסיבות רלוונטיות אחרות. על משקיע לפנות לקבלת ייעוץ עצמאי בקשר למשמעויות משפטיות, מיסוי, כלכליות, חשבונאיות ואחרות רלוונטיות הנובעות מביצוע כל עסקה.

עסקה ב'מכשיר פיננסי מורכב', כמשמעות מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 461 'פעילות תאגיד בנקאי כברוקר דילר', עלולה להיות 'עסקה בעלת סיכון מיוחד', שאינה מתאימה לכל משקיע. עסקה שהינה 'עסקה בעלת סיכון מיוחד', כמשמעות מונח זה בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (ייעוץ להשקעות), תשמ"ז-1986, עשויה להוות עסקה הכרוכה ב'סיכון מיוחד', כמשמעות מונח זה בחוק להסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, ובניהול תיקי השקעות ושיווק השקעות, התשנ"ה-1995.

אלא אם הוסכם עם לקוח אחרת במפורש - הבנק אינו פועל כיועץ של הלקוח ו/או כנאמן שלו בכל הקשור לביצוע עסקה, וכל מידע שנמסר ללקוח על ידי הבנק (בין בעל פה או בכתב), אם נמסר, אינו מהווה עצה או המלצה מטעם הבנק להתקשר בעסקה.

עסקה נעשית על ידי לקוח מיוזמתו, בהתאם לשיקול דעתו הבלעדי ו/או ייעוץ עצמאי שקיבל.

לקוח, בהחלטתו על השקעה וביצוע פעולה בעסקה, מביא בחשבון, בין היתר, את העובדות, השיקולים והסיכונים הכרוכים בעסקה, בין היתר את אלה המפורטים בגילוי על הסיכונים להלן.

להלן רשימת סיכונים שבדרך כלל מאפיינים עסקות בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים אחרים באופן כללי. רשימה זו אינה רשימה ממצה ואינה משקפת את כלל הסיכונים האפשריים הכרוכים בעסקות כאלו.

1. סיכונים שוק ומחיר

1.1. כל עסקה בשוק ההון כרוכה בסיכונים שוק ומחיר. מחירים של ניירות ערך ומכשירים פיננסיים אחרים עשוי לעלות או לרדת, בין היתר כתוצאה משינויים בשווקים וכן כתוצאה מגורמים המשפיעים על השווקים בכלל, או על ניירות ערך או מכשירים פיננסיים מסוימים, בכלל זה סיכונים ריבית, סיכונים מטבע, אינפלציה, סיכונים פוליטיים ומשפטיים וכן מיסים.

1.2. במקרה של עסקה במטבע זר, תנודות בשערי המטבע אינן ניתנות לצפייה מראש ולפיכך יתכן פער משמעותי בין שער המטבע במועד ההתקשרות בעסקה ובין השער אשר יהיה בתוקף ביום הפירעון. תנודות אלו עשויות להשפיע על רווח או הפסד בעסקה בנייר ערך או מכשיר פיננסי אחר.

1.3. שווקים של מכשירים פיננסיים נתונים לשינוי בכל עת, בין היתר עקב חדשות מקומיות ובינלאומיות, פעולות ממשלה, התערבות במסחר ובעיות באספקת מטבע, שאינן ניתנות לצפייה מראש.

1.4. תיתכן אפשרות של הפסקה זמנית או ממושכת של מסחר במטבע חוץ בישראל ובפרסום שער מטבע חוץ.

2. סיכון נזילות

קיימים ניירות ערך ומכשירים פיננסיים אחרים שאינם נסחרים בבורסה. מכירת מכשיר שאינו נזיל, או בעל נזילות נמוכה, עלולה להיות תלויה בקבלת הסכמה, בשיקול דעת ו/או בתנאים, ואפשר שלא ניתן יהיה לסיים את העסקה לפני יום הפירעון המקורי שלה, או שהתמורה בגין המימוש תושפע לרעה.

3. סיכון משפטי

השקעה בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים אחרים, בפרט כאלו המונפקים או נסחרים מחוץ לישראל, כפופה לסיכונים משפטיים העשויים להשפיע על תנאי ההשקעה או אופן המסחר במכשיר.

4. סיכון צד נגדי

חדלות פירעון של צד לעסקה, או נותן שירות בקשר אליה, עלול לחשוף משקיע לסיכון לנזק כספי. נזק כאמור אפשר שייגרם כתוצאה מפעולת צד שלישי המשפיעה על השוק או על עסקות בשוק.

5. סיכון אשראי

כל השקעה בנייר ערך או מכשיר פיננסי אחר עשויה להיות מושפעת מסיכון מנפיק נייר הערך או המכשיר, לרבות סיכון שלא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו. כיוון שכך, כל עליה בסיכון האשראי של המנפיק עלולה לפגוע בשווי נייר הערך או המכשיר הפיננסי אותו הנפיק.

6. סיכון ריבית

שיעורי הריבית בשווקים השונים משתנים מעת לעת, והם עשויים לעלות או לרדת. במקרים מסוימים, עשוי שיעור הריבית אף להיות שלילי.

7. סיכון מס

ביצוען של עסקות בניירות ערך ומכשירים פיננסיים עשוי להיות כרוך בתשלום מס, היטל, ניכוי במקור או תשלום חובה אחר כלשהו, על פי הוראת כל דין, לרבות דין זר. הבנק אינו נותן ייעוץ מס ואינו פועל בשם הלקוחות להפחתת נטל המס או לקבלת זיכוי בגין מיסים ששולמו. באחריות משקיע לקבל כל ייעוץ מס שיימצא לנכון בקשר עם הפעילות בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים אחרים.

8. סיכון תפעולי

עסקות בניירות ערך ומכשירים פיננסיים אחרים מבוצעות תוך שימוש בתשתיות שונות וגורמים מתווכים כגון ברוקרים, מסלקות ומערכות סליקה. כשל או תקלה במערכות או בקורות, לרבות מערכות טכנולוגיות, עלולים להשפיע על ביצוע הוראות באופן שהוראות מסוימות לא תבוצענה באופן נכון או לא תבוצענה כלל.

להלן רשימת קבוצות וסוגי המכשירים שבהן, לצד מאפייני סיכונים שבדרך כלל כרוכים בעסקות במכשירים אלו באופן כללי. רשימה זו אינה רשימה ממצה ואינה משקפת את כלל המכשירים ו/או את כלל הסיכונים האפשריים הכרוכים בעסקות במכשירים אלו.

<u>מאפייני הסיכון ומהותו</u>	<u>קבוצת מכשירים וסוג המכשירים בקבוצה</u>
- הערכת סיכון ענפי שגויה כשתחומי פעילות החברה שונים מהותית מתחומי הפעילות בענף אליו משתייכת. - חשיפה מטבעית. - המניה מסוקרת בסיכון גבוה. - המניה יצאה מרשימת מניות מומלצות או שחל שינוי לרעה בהמלצה. - המניה יצאה ממדד שנכללה בו. - הערת 'עסק חי'.	<u>מניות בישראל ובחו"ל</u> כלל המניות

מאפייני הסיכון ומהותו	קבוצת מכשירים וסוג המכשירים בקבוצה
- ההשקעה מלווה בסיכון גבוה ומאופיינת בתנודתיות גבוהה. - אפשרות לאובדן של מלוא סכום ההשקעה.	<u>מניות בישראל ובחו"ל (מאפיינים ייחודיים)</u> - בעלות סחירות נמוכה באופן חריג לאורך זמן - אלפי ש" / \$ ביום מסחר. - חברות העוסקות בתחום הנגזרים על שוק הסחורות. - חברות העוסקות במסחר במטבעות (כגון חברות FOREX, לרבות מטבעות וירטואליים). - חברות שמאפייני תחום פעילותן טומנים בחובם סיכון גבוה (כגון חברות נפט ללא מאגרים מוכחים, קנאביס, ביומד וכד').
- חשיפה מטבעית. - סיכויי חברה ייחודיים, ככל שישנם. - הורדת דירוג ויציאת אג"ח ממדדי התל בונד.	<u>אג"ח קונצרניות בישראל</u> כלל האג"ח (לרבות אג"ח להמרה).
- סיכון מנפיק מוגבר - חדלות פירעון / תנודתיות. - אפשרות לאובדן מלוא ההשקעה או חלקה. - הפעלת מנגנון ספיגת הפסדים (המרה למניות, מחיקה חלקית ו/או מלאה של הקרן) על פי טריגר יחס הלימות הון או שיקול דעת רגולטורי.	<u>אג"ח קונצרניות בישראל (מאפיינים ייחודיים)</u> - אג"ח בדירוג מקומי BBB+ ומטה. - אג"ח עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO).
- חשיפה מטבעית. - סיכויי חברה ייחודיים, ככל שישנם. - הורדת דירוג. - סיכון מדינה.	<u>אג"ח קונצרניות בחו"ל</u> כלל האג"ח (לרבות אג"ח להמרה).
- סיכון מנפיק מוגבר - חדלות פירעון / תנודתיות. - אפשרות לאובדן מלוא ההשקעה או חלקה. - הפעלת מנגנון ספיגת הפסדים (המרה למניות, מחיקה חלקית ו/או מלאה של הקרן) על פי טריגר יחס הלימות הון או שיקול דעת רגולטורי. - אפשרות לתנאים משתנים בהתאם לתשקיף.	<u>אג"ח קונצרניות בחו"ל (מאפיינים ייחודיים)</u> - אג"ח בדירוג גלובלי BB+ ומטה. - אג"ח עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO). - Convertible Bond.
- תנודתיות הקרן. - אפשרות לאובדן מלוא ההשקעה או חלקה. - הפעלת מנגנון ספיגת הפסדים (המרה למניות, מחיקה חלקית ו/או מלאה של הקרן) על פי טריגר יחס הלימות הון או שיקול דעת רגולטורי.	<u>קרנות מנוהלות, סל ומחקות</u> - קרנות עם חשיפה הפוכה למניות / מט"ח או חשיפה ממונפת, לרבות קרנות עם חשיפה תשקיפית למניות / מט"ח מעל 120%. - קרנות שמחזיקות בפועל מעל 20% באג"ח קונצרני שאינו בדירוג השקעה וכן קרנות המשקיעות באג"ח עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO).

מאפייני הסיכון ומהותו	קבוצת מכשירים וסוג המכשירים בקבוצה
- הקרן אינה מוגבלת ב: חשיפה לתאגיד, מנפיק / סדרה בודדת מכירה בחסר, שיעור בטוחות בתקנות האופציות, מנוף אשראי. - הקרן אינה מוגבלת ב: שיעור מרבי לאופציות, לתעודות חוב, לנכסים שאינם סחירים, עסקאות OTC, יחידות מוחזקות בקרן.	<u>קרנות גידור בנאמנות</u>
- אפשרות לאובדן מלוא ההשקעה או חלקה. - חדלות פירעון של המנפיק, אפשרות של פדיון מוקדם בשער נמוך ממחיר השוק, וחשיפה למדד באמצעות חוזים עתידיים ונגזרים. - חשיפה מטבעית. - תנודתיות. - סחירות נמוכה.	<u>ETN</u> (תעודת התחייבות, פועלת באמצעות החזקה בנכס בסיס ו/או חוזים ונגזרים עליו - בכל מקרה חייבת במעקב מדויק אחר נכס הבסיס)
- אפשרות לאובדן מלוא ההשקעה או חלקה. - ההשקעה עשויה לטמון בחובה סיכון גבוה ולהתאפיין בתנודתיות גבוהה לאור מאפייני נכס הבסיס או מאפייני החשיפה (בחסר וממונפת). - חשיפה מטבעית. - תנודתיות.	<u>ETF בחסר וממונפת</u> (קרן נאמנות פתוחה שחייבת החזקה בשיעור מסוים מנכס הבסיס, אך אינה חייבת במעקב מדויק אחריו. הינה ללא תאריך פקיעה וללא סיכון חדלות פירעון)
- ספקולטיביות - שווי ההשקעה בקרן וכל הכנסה ממנה יכול לרדת / לעלות, עם סיכון לא לקבל בחזרה את סכום השקעה המקורי. - ביצועי עבר אינם מנבאים תשואות עתידיות. - תת-רגולציה - מצומצמת או חלקית או לא קיימת. רמות פיקוח והגנה נמוכות ביחס לקרן השקעה משותפת בנאמנות מסורתית. - דחיית בקשה לפדיון - במלואה או בחלקה. - השעיית פדיון - אפשרית, בנסיבות שונות (קשיי נזילות, פדיונות מרובים, פדיון מהותי של משקיע מרכזי). - רף השקעה גבוה - אפשרי בסכום מהותי. - אי-שקיפות - אי-פרסום דו"חות למשקיעים, לרבות על אירועים מהותיים בניהול ועל שווי הנכסים המנוהלים, או הרכבם, תוך פגיעה ביכולת מעקב המשקיע. - נזילות - אפשרות לתקופות נעילה ארוכות, בהן משקיע מנוע מפדיון, או כנגד קנס גבוה. - כשל מנהל הקרן - סגירה עקב ביצוע חלש או קושי תפעולי. - תחום שיפוט - במדינה בה הקרן רשומה או פועלת, ניהול הליכים נגד הקרן ו/או הקשורים בה, או השתתפות באירוע חדלות פירעון של הקרן, יכולים להיות כרוכים בהשקעה כספית מהותית ואף ללא נגישות.	<u>קרנות זרות</u> בדגש על קרנות גידור

מאפייני הסיכון ומהותו	קבוצת מכשירים וסוג המכשירים בקבוצה
▪ עסקות הטומנות בחובן רמת סיכון גבוהה מאוד בשל מאפייני הנכס הפיננסי, לרבות הפסד מלוא ההשקעה. ▪ קשיי סחירות. ▪ תנודתיות גבוהה.	<u>אופציות / כתבי אופציות</u>
▪ עסקות הטומנות בחובן רמת סיכון גבוהה מאוד בשל מאפייני הנכס הפיננסי, לרבות הפסד בלתי מוגבל. ▪ קשיי סחירות. ▪ תנודתיות גבוהה. ▪ מנגנוני פעולה שונים וייחודיים במצבי משבר או תנאים מיוחדים שמצוינים בהסכם בין הצדדים. ▪ תלות במשתנים רבים: מחיר נכס הבסיס, מחיר מימוש, תאריך פקיעה, תנודתיות, שיעורי ריבית, נזילות ועוד. נדרשים חישובים מורכבים כדי להעריך את שוויים. שווי האופציות יכול להשתנות במהירות ובאופן מהותי. ▪ סיכון סליקה פיסית.	<u>חוזים עתידיים, עסקות אקדמה (FORWARD), מכירות בחסר והשאלות</u>
▪ ההשקעה עשויה לטמון בחובה סיכון גבוה ולהתאפיין בתנודתיות גבוהה.	<u>מוצרי השקעה על סחורות</u> • קרנות נאמנות • ETF • אופציות • וכדומה
▪ הפסד רווח אלטרנטיבי. ▪ קרן לא מובטחת (במידה שהקרן אינה מובטחת). ▪ סיכויי מטבע. ▪ סיכון מפיק.	<u>מוצרים מובנים</u>
▪ בהתאם להסבר בתשקיף.	<u>כל נכס שבתשקיף שלו מצוין כ'נכס בסיכון מיוחד'</u>